

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 3 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ: HIVATAL:

ARADI NYOMDATÁRSÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A király nevenapján.

Arad, október 3.

A szeretet és hála érzelmei között üli meg a magyar nemzet az ő népszerű fejedelme névünnepeinek évfordulóját, hogy a tisztelet és elismerés adójából annak még életében lerőjön annyit, a mennyit a kedvező gondviselés végzése megenged. Mert önmagának tartozik ezzel a jelenkor egy oly fejedelemmel szemben, kit az utókor, a történet a nagyok legnagyobbjai közé fog emelni, kinek uralkodása zárkóvét képezi az évszázados megpróbáltatások és vergődéseknek s dicső kezdetét a modern nemzeti magyar állam alakulásának és felvirágzásának.

Erről megemlékeznünk nem csak tartozó kellékét képezi a köteles hódolatnak, hanem tanulságos, és politikai viszonyaink helyes mérlegelésére nézve üdvös is méltányolnunk jóságos királyunk érdemeit, különösen azon állandó gondosságát, melylyel különösen Magyarország iránt viseltetik.

Kétségtelen dolog, hogy az osztrák és magyar államok közötti közjogi viszony zavartalan állandóságának, mely annak komplikált természete mellett valóságos tűnemányszamba megyen, végoka a király elvűségén és alkotmánytisztletén kívül amaz atyai hajlandóság és szeretet, melylyel különösen Magyar királysága s a magyar nemzet iránt viseltetik, s mely őt, két állam s ezek óriás hadseregének hatalmas urát, a magyar alkotmánynak

nem csak föltétlen tisztelőjévé, hanem a bármely irányból jövő ellenséges befolyásokkal és támadásokkal szemben a leg-hűbb őre- s védelmezőjévé tette.

Pedig vannak ellenségeink a birodalom belől és kívül feles számmal, sőt — valljuk meg őszintén — mindenki az. Van-e szomszédaink között csak egy nép vagy uralkodó, a mely és aki a magyaroknak ne volna érdekből, vagy öröklött hagyományból, titkon vagy nyíltan, de mindenesetre halálos, engesztelhetetlenül gyűlölő ellensége? Van-e csak egy is, mely nem számít, nem aspirál Szent-István birodalmának egyik vagy másik tartományára. Magában Németországban, melynek egyetlen igaz és hűséges szövetségese vagyunk, a társadalom s annak sajtója egyaránt ellenséges érzelmekkel viseltetik irántunk s egyes hivatalos enunziációktól eltekintve, mindig s mindenben ellenségeink pártján van velünk szemben. Nem kevesebb irigység- és gyűlölettel viseltetnek irántunk társországunknak, Ausztriának népei és irányadó körei, sőt az udvarnál is azok, a kik hozzánk hajlandóságot mutatnak, ezt megint csak a király példája után indulva cselekszik.

Hát még idebenn! Az oláh, a rác, a tót, a horvát, a szász, egyik se őszinte barátunk, egyik másik nyílt lázadásban van a magyar nemzeti állam eszméje ellen, s mint régen, most is Bécsnek viszen utja, midőn a magyarság ellen hatalmas és befolyásos szövetségeseiket keres, csak hogy mostan zárva van előttük

az osztrák császár ajtaja, mert a mögött a — magyar király lakik.

Es magában a magyarságban nem torony-magasra szerveztek — miként a mohácsi vész előtt és után — veszélyes czimboraságot a hatalmára féltékeny oligarchia és éhes csatlósai? nem támadott-e Róma parancsára a hatalmas hierarchia a lelkiismeret szabadsága ellen? s mondhatja-e valaki igaz lélekkel, hogy a megvalósulás küszöbén álló reformjaink — mindmegannyi biztosítékai közszabadságunknak — nem-e épen saját nemzettestünk rosszabbik felének elmentálása folytán buktak volna meg, ha bölcs és felvilágosodott fejedelmünk egész határozottsággal minden befolyását a nemzeti közérület győzelmének érdekében latba nem veti?

Való, igaz, eltagadhatlan tények ezek, melyeket az ilyen hangulatos napokon, milyen a mai is, üdvös dolog ismételtlen fontolóra venni és méltányolni. A fakciózus ellenzék lelkiismeretlen igazításai gyakran még azon szent kötelekeket is érintik, melyek a magyar népet az ő nagylelkű és bölcs fejedelméhez fűzik; pedig ezen kötelekek szilárdsága, mint említők, legbiztosabb, sőt mondhatnók egyedüli kezeséget képezi zavartalan állami létünknek és békés belviszonyainknak; ezek kötik össze a magyar állam hajóját ama horgonnyal, mely annak nyugodt és fix helyzetet biztosít a köröttünk elterülő néptenger hullámcsapásai ellen. Ovjuk és ápoljuk a kapcsokat, melyek a magyart

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Az óra megállt.

Az egész város Don Quichottenak hívta és még a Sancho Panzája is megvolt, inasa személyében.

— Rafaele! — kiabálta minden léptenyomon, — hozd a puskámat, ma vadászni megyünk!

— Rafaele! hozd a vasbotomat, ma megverjük azokat a kutyákat, a melyek vonítanak és zavarják álmomat!

— Rafaele! pakkolj! ma az északi tengerre utazunk! Fókavadászatra. Csomagold be sok expressgolyót és bromkálit! Mert izgatott vagyok! S ha feleségem nem látja, pakold be a verses könyvem, mert ott, ah „ő” vele fogok élni, Saint Juiat szigetén, a Senki szigetén és te mindenkinek azt mondod, hogy ő a te urnód!

— Si signora! — felelte Rafaele. — De hátha a kurlisztába belekerül a nevek!

— Eh! A feleségemhez nem kerül az a kurlisza. Es én végre boldog akarok lenni. Ah! a kalandok mulattatnak! Az élet! A vesztély! Az a tudat, hogy mig én a madrigaljaimat szavalom neki, talán az én feleségem, vagy az „ő” férje ránk akad. Ez a méze a szerelemnek! Ez a kritikus állapot, ez az izgalom éltet! Nem is tudnék szeretni, ha nem volna merész kalandom. Te örökös! Jelt adsz! Tudod, mint a hajón szokta tenni az éji őt, hogy közeleg az ellenséges flotta!

— Si signora! — felelte Rafaele és magában dűnyögött még hozzá valamit.

Es elbucszott Don Quichotte háznépétől, feleségétől, gyermekétől, — Rafaele is a konyhanyomhatól és puskástól, pakkostól elvándoroltak fürdőzni, a nyulak és vadruccak öröme.

A hü feleség egy könyvet törült ki szeméből és magában maradván, így imádkozott esténként:

— Oh! én édes istenem! Térítsd meg férjemet! Gyógyítsd ki bolyongási hajlamaimból! Mi lesz belőlünk, ha elpusztul, elvesz! Azt sem tudom, ki áll majd halottas ágya mellett és ki fogja le szeméit? Oh! Istenem! adj jelt, ha baja van és engedd, hogy az én fiam ne legyen ilyen kalandos természetű, ne vegyen példát, apjáról, rólam, ki boldog vagyok nyugalomban, kis tészkemben és gyermekemben!

De hiába imádkozott a szegény asszony, mert Don Quichotte és Sancho Panza csakugyan jó mélyen belemerültek a kalandozásba és mig a gazda szerelmi duókat élvezett, a hü szolgáló az északi tengerparton takarított a rozsdás flintákat.

Don Quichotte egyetlen fia pedig itthon sietett, hogy befejezze tanulmányait. Szép, ügyes, barna gyerek volt. Csupa tűz és bátorság és csupa szerelem. Már völegény volt és diplomája megszerzésének napja, nősülése napja is volt kitűzve. Apjától örökölte a heves szenvedélyt, anyjától az állhatatos szilárd jellemet.

Egy délután történt. A „könyvmoly” mint

társai nevezték, nem volt rábirható, hogy elmozduljon íróasztalától.

Hiába szoríják a vig fiuk, ő bosszusan kergeti el őket, de a csapat nem tágit, sőt az egyik célzást tesz arra, hogy miért nem él úgy, mint apja, vigan, — nem pedig rabigában most már menyasszonyához lánczolva.

A fia dűbbe jön.

Szó — szót követ, arca vérbe borul, s a másik pillanatban felemelt ököllel rohan a sértő felé.

A mint az ütés elcsattant, lehül vére, csak annyit tud, csak annyit érez, hogy most már vérnek kell folyni! Segédek futnak, segédek sorakoznak!

S a fiatal ember haza megy. Dult arcúval, fájó érzéssel szívében. Öröklött hevessége lehült, bántja a lelkiismeret. Eszébe jut menyasszonya. Édesanyja, a kinek becsületszavára fogadta, hogy soha, de soha sem vesz fegyvert a kezébe, a kinek egyetlen öröme, a kit kárpótolni tartozik apjért is. A ki minden este odasompolyog ágyához és ott imádkozik érte.

Es most itt áll a párhaj előtt.

Este bemegeg édes anyjához, megöleli és a mit soha sem tett, arra kerli, írjon apjának, jöjjön baza!

— Miért édes fiam? Apád fókát les! — és az asszony olyan szomoruan, olyan keserűen mosolyog, mikor mondja.

De éjjel, midőn elalszik, álma messze elvarázsolja a háborgó tengerpartra, viharral küzdő hajók felé. Azok egyikén ott látja szomoruan integetni! Valóságos lidércnyomás volt ez álom.

az ő szeretett fejedelméhez fűzik, mert bár bizonytalan egyesekre, úgy mint népekre nézve a jövő, de a magyar nemzet nyugodt lehet a saját sorsára nézve addig, míg hazája s annak alkotmánya fölött *Első Ferencz József* magyar király örökösök, kit az Isten sokáig éltesen!

BELFÖLD.

Az egyházi politikai javaslatokat a főrendiház tegnap, szerdán d. e. 11 órákor kezdődött ülésében kezdte tárgyalni, még pedig a vallás szabadságáról szóló törvényvel. A tárgyalásra számos főrendiházi tag érkezett Budapestre, a püspökök közül azonban többen távol vannak. Beavatott körökben azt hiszik, hogy a felekezeti néki ülések intézménye a főrendeknél erős támogatásban fog részesülni, és valószínűleg kisebbségben fog maradni. A kormány álláspontja a kérdésben változatlan. A felekezeti nékiülést a kormány védelmezni fogja s a mennyiben a javaslat miatt a képviselőházba visszakerülne, ott annak változatlan szövegéhez fog ragaszkodni. A többi javaslat egészére nézve a főrendiház többsége nem kétséges s így egyedül a felekezeti nékiülés lesz az, mely a törvényhozás két háza között ellentétet idézhet fel.

Katholikus néppárt. Kezdi komolyan venni ezt a politikai monstrumot, melyot a legközelebbi választások alkalmával „Katholikus néppárt” címen szeretnének szerepeltetni a klerikálisok. Veszprémből legalább azt sürögnyög: Veszprém megyében a katolikus néppárt erősen szervezkedik. A püspöki konferenciákon elhatározták, hogy a választási székelyeken külön agitációval szervezkednek. Szép lesz.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, október 3.

Kezdeté d. e. 11 órákor.

Elnök: Szilágyi József koronaőr.

Jegyzők: Gyulay Pál, Gáll József.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Fejérváry Géza br., Eötvös Lóránd br., Szilágyi Dezső.

Az ülés megnyitása után megválasztották a bizottságokból hiányzó tagokat. A választás eredményét az ülés további folyamán hirdetik ki.

Reggel már késő időre ébred szegény asszony, lelkét megzavarta az álom.

Hatha fia valami rossz hírt hallott, azért kérte este arra, hogy apját hívassa haza.

Oh! szíve rémképeket lát.

Belép fia szobájába, de az már üres. Korán elment hazulról.

Bizonyos! a férjének valami baja van! S eszébe jut, hányszor kérte Istent, hogy valami jellel tudassa vele, ha baja lesz! Ha szüksége lesz feleségére! Az álom — álom!

S ime, a mint így tépelődik, a fia szobájában az íróasztal órája, mely éppen most még ketyegett, megáll! Nyolcz óra van! Az asszony vár! felveszi az órát, de ez nem jár, nem ketyeg többé.

Szegény asszony, borzongás futja át valóját.

Rázza az órát, de ez nem jár. Lábai inogtak. Szíve örülten ver. Igen! Itt a jel! A rje beteg, vagy talán — ah! talán megült! Itt a jel! Igen! A miért imádkozott, itt jel!

Oh! Irni fog! De hová írjon? Oh! csak a haza jönné, az megmondja jobban, hol lehet most az apa? Igen, megvárja fiát, táviratoztat vele, avagy oda küldi fiát! Mert érzi, érzi: baj van! És hogy mulik az idő! Csak már jönné a fia!

S egyszerre kocsai áll meg, valami nehezett hoznak a lépcsőn. Most az ajtóhoz érnek, kinyitják és behozzák az édes anyjának, a szomorú anyának, fia átlépett, hideg testét.

Nyolcz órákor, mikor az óra megállt, szünt meg élni az anya vigasza, a menyasszony reménye.

Következett a napirend:

a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Schlauch Lőrincz nagyváradai püspök fejti ki elsőnek álláspontját a javaslat ellenében, azt az ismert álláspontot, melyet a polgári házasság alkalmából immár bőségesen jelzett. Az a véleménye ma is, amit hangoztatott, hogy a liberális megmetyeljezi a társadalmi életet. A vele kapcsolatos javaslatok előtt hazánk még keresztény volt; ezek után már nem lesz az, mert a kozmopolita áramlatoknak áldozatul esik még az ország kereszténye is. Kétségtelen, hogy a materializmus, a vallástalanság terjedése a szociális forradalmak egész áradatát hozza magával. Ezt látjuk a külföldön s ettől félti szónok hazánkat is, ha törvénybe iktatjuk a materializmust, a vallástalanságot. A vallás szabad gyakorlatának elfogadásával pedig kétségtelen, hogy terjesztjük a vallástalanságot. Es a javaslat elfogadása után beáll az a helyzet, hogy a kormányok kénytelenek lesznek védelmezni az atheistákat és vallási anarchistákat éppen úgy, mint 800 éven át védték a keresztényeket. Már pedig igazán érthetetlen, hogy az állam a törvény hatalmával védelmezze meg a hitetlenséget, mert hisz mi egyéb a felekezeti nékiülés, mint hitetlenség. Ezeknek az áramlatoknak a diadalát úgy akarják előmozdítani, hogy a szabadságra hivatkoznak. Ez a legnagyobb tévedések egyike. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés jobb felől.)

Csáky Albin gróf kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja, még pedig elfogadja minden azzal egybefüggő kérdéssel. A jelen javaslatoknak a felekezeti nékiülésre vonatkozó részével együtt szavazza meg s ezuttal csak erre reflektál. Tévedés, ha azt hirdetik, hogy a javaslatnak a felekezeti nékiülés speciálisitása. Hiszen a baptisták, a nazarenusok stb. mind felekezeti nékiülők. Es ki kezeskedik arról, hogy nem keletkeznek-e újabb secták is? Tehát a javaslat nem teremt új állapotot, hanem szabályozza az eddig szabályozatlan kérdést, ami már mégis csak kötelessége az államnak. E törvényvel szemben az állam a törvényeivel és az erkölcsével ellenkező felekezeti nem fogja megengedni és ez nagy vivmány. (Helyeslés.) Aztán meg vannak a vallástalanság, a hitetlenség ma is, csak hogy — ami sokkal károsabb — a törvény szerint tartoznak egy felekezethez. A vallás és lelkiismereti szabadság legkiáltóbb példája, ha pl. egy baptistát meggyőződése ellenére egy más vallás keretébe kényszerítik. Ez erkölcselen, mert a kétszínűséget terjeszti és növeli nagyra. (Helyeslés.) Még két körülményt ajánl a főrendek figyelmébe. Nem mi vagyunk a fe-

S az asszony csak nézi, nézi meredten, némán, kétségbeesetten, s egy pillanat múlva élettelenül vágódik végig a padlón.

A segédek ijedten rohannak orvosért. A távirta viszi a kettős gyász hírt Don Quichoténak az északi tengerre.

S Don Quichotte nem tudja, sirjon-e, vagy védekezzék-e a furdó még ott maradt közönsége előtt, kik nem értik, hogy halhatott meg otthon a feleség, midőn mostan is ott szerepel, el a kurlizta szerint vele egy szobában.

S Don Quichotte rászól inasára:

— Rafaele pakkolj!

— Si ignore! — Mindent elviszünk? — kérdi.

— Az asszony és a madrigal itt maradnak! Ah! nem kell több kaland! Már nem lesz érdekes! Kitől rejtőzködjem, kitől féljek? Ó meghalt! Most már szabad vagyok, nem kell semmi! Nézd meg csak, hány — akkor adták fel a sürgönyt?

— Tiz órákor, ignore!

— Ah! Tiz órákor! Es nézzed, nézzed csak, most már dél lehet! S az én óram éppen akkor állt meg!

— Si ignore!

— S ha meggondolom, mitől állt meg! „Ó” az az asszony az ölembe ült, én szavaltam neki, valószínűleg megnyomta a zsebórám! Ah! Rafaele! mond meg neki, menj mond meg neki, hogy a mióta az óra megállt, a mi utaink szétváltak.

— Si ignore!

lekezeti nékiülésben az első, a civilizált jelzőre jogozimet tartó minden nyugati államban ott találjuk azt. Ott Ausztriában is, ahol pedig azért nem következtek be azok az állapotok, amiket Schlauch jósol. (Helyeslés.) Másodsor utal arra, hogy annak idején a keresztény vallások sem álltak a bevett felekezetek között s hogy aztán bevették a kereszténységet, biz azzal nem miveltek rosszat elődeik. (Helyeslés és derűtség.)

Brankovics György szerb patriarcha azt közli, hogy e javaslat, ha törvénynyé válik, csak zavar és nyugtalanság támad, ami nem használ senkinek.

Elnök: Senki sem kíván többé szólni? Felírva nincs senki.

Zichy Nándor gróf szólásra jelentkezik, de aztán egyelőre eláll, mert más szónok jelentkezett.

Szász Károly ref. püspök a javaslatot általánosságban elfogadja, mert a benne lefektetett alapeszmét a vallás szabad gyakorlatát neki, mint protestánsnak pártolnia kell. Ennyi haladást szükségesnek, de egyuttal egyszerű elérésnek is tart. Rohamos haladás a III. fejezet, a felekezeti nékiülés, hogy úgy fejezze ki magát: ugrás a sötétben. Ezért ezt a fejezetet nem is fogadja el, mert nem akar részese lenni annak a parlamenti hibának, amelyet a fejezet elfogadásával esetleg elkövetnének. De bár legyen a javaslat e részben is törvénynyé, ha azzá lesz, ő megbajtja magát, hanem azért rajta lesz, hogy e rész hatása minél gyöngébb legyen.

Metianu János aradi gör. kel. püspök a javaslatot nem fogadja el, nemcsak mert meggyőződése tiltja, de másodsorban azért se, mert ez a javaslat az ország és a kereszténység érdekeit támadja.

Budapest, október 3. (Saját tudósítónk távirata.) A főrendiházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürögnyözi:

Popka püspök hasonlóképp dogmatikus és nemzetiségi szempontból ellenzi a javaslatot.

Eötvös br. miniszter nagy hatással polemizált a szónokokkal. Kifejti, hogy e törvények nevezetesen a jelenlegi egyéni szabadságot és jogegyenlőséget biztosítják, ez pedig a valódi kereszténységgel nem ellenkezik. Rohamos haladásról nincs szó a javaslatokban, azokkal csak megadjuk a polgároknak, a mi őket megilleti. A haladásnak mindig voltak kerékkötői, de azért mégis mindig a haladás diadal-maskodott. (Lelkes éljenzés).

Szapáry István szintén ellenzi a javaslatot.

Keglevich István félreérthetlenül Schlauchra reflektálva, ki a szabadelvűséget figurázta, megdöbbenve konstatálja a frivol játékot, melyet ugyanazok, kik évszázadokon át máglyára hurczolták és folyton elnyomták az emberiség szabad gondolkozóit, ugyanazok a szabadelvűséget vádolják az egyéni szabadság elkobozásával. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

A király névnapja miatt a tárgyalásokat csak csütörtökön folytatják.

Magyarellenes csehek.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti levele. —

Budapest, október 1.

Az ifju csehek nagyvási hóbortja a magyar állam önálló szuverenitásának egyenes megsértéséig és az 1867-iki kiegyezési törvény világos határozmányaiiban körülírt alkotmány megszegésének megkísérléséig, az osztrák delegációban már szerencsésen vitte a dolgot. A hallatlan feuhéjazást, a vendégjoggal való visszaélést a magyar székes főváros földjén, a mely szerint az oláh isgatók népámitó beszédeinek ismétlésével Magyarország belügyeibe avatkoznak, az ifju cseh delegátusok oly tapintatlan módon követték el, hogy tulságos megtiszteltetés lenne nekik, ha e cseh fantaszták névszerinti

megnevezése által kedveznének mind eme cseh lokálpolitikusok hallatlan toladásának.

A nevek és személyek, a melyek az ugy nevezett ifju cseh pártot a politikai konfuzió és a speciális cseh pártanarchia minden eszközeivel tartják, Magyarországra nézve közönyösek. De nem közönyös az, ha Ausztria parlamentáris testületeinek konnivenziójával újra meg újra illetlen politikai betörést kísérelnek meg a magyar állam házi jogába. Kereken ki kell jelentenünk, hogy az osztrák delegáció elnökétől súlyos kötelességsértés volt, hogy az illető cseh lokálpolitikusoknak egyáltalán megengedte, magyar belügyeknek Magyarországot sértő elvből egyáltalán megengedhetetlen vitatását.

Midőn az osztrák delegáció elnöke, Ohlumetzky báró, oly furcsán nyilatkozik, hogy a cseh delegátusok tapintatosságára kell bízni, valjon helyes e magyar ügyekről beszélni az osztrák delegációban, — ezzel az elnöki kötelesség megsértését már ő maga konstatálta. Először is mindenki által ismert tény az, hogy az ifju cseheknek politikai tapintatról egyáltalán szó sem lehet, minthogy azok a nemzetiségi gyűlölet legélesebb hangnemében üzik naponta békebontó agitációjukat. A magyar házi jog gyakorlását és a magyar állam belső politikájába való idegen beavatkozás elleni védelmet nem tehetjük függővé prágai helyi politikások nem létező tapintatosságától. Az osztrák delegáció elnökének e kötelességsértésére vonatkozólag, a ki egyszersmind az osztrák képviselőháznak is elnöke, a legnagyobb elégedetlenség uralkodik, — mint a „Pester Correspondenz“-ben parlamentári körökből közlik, minden párt vezető tagjaitól eredő értesülések alapján.

Bizalmas módon fejtegették azt a kényes kérdést, hogy jövőre mint lehessen védelmet találni az ily alkotmányos sértő kihágások ellen.

Reméljük, hogy az az éles helytelenítés, melylyel a magyar politikások, tartozzanak bármely párthoz, és az összes sajtó, — a fővárosban épp úgy, mint a vidéken — erről a magyar közjog érintetetlen talajára elkövetett cseh invázióról nyilatkoznak, visszhangra talál és meglesz neki az a következménye, hogy jövőre el lesznek kerülve Ausztria parlamentáris testületeiben a Magyarországot egyenesen sértő és rajta kellekettlen esetek.

IDÓJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 763.7 milliméter, délután 2 órakor 760.8 milliméter. Hőmérséklet: reggel 7 órakor C° + 16.1, délután 2 órakor C° + 20.5. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor DK. 6. Felhőzet: reggel borult, esik, délután félborult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

A japán-kinai háború.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Yokohamából október 2-ikeleltel: A japán hadsereg mozdulatairól érkezett legutóbbi jelentések szerint ez, mitután a Ping-Yang melletti csata után észak felé vonult, Andsuba érkezett. Az első hadosztal előrehatolt Tong-Tsinig és Ku-Siengig, a harmadik és ötödik hadosztályt hátrahagyták Ping-Yangban, hol a főhadiszállások vannak. E jelentések után itélve, az Andsunál szenvedett vereség híre alaptalannak látszik.

Mint politikai körökben határozottan híre jár, az orosz kormány Wladiwostok környékén koncentrálni fogja hajóhadát; sőt az alatt az ürügy alatt, hogy Szibériából Japán területére menekült kétezer foglyot üldözőbe vesznek, nagyobb csapatot fog kiküldeni.

Pekingben az ellenséges hangulat az idegenek ellen növekvőben van, annyira, hogy a császári hatóságok nagy nehézségekkel küzdenek, hogy a zavargások kitörését megakadályozzák. A pekingi vezénylő férfiak attól tartanak, hogy a várost a japánok előnyomulásuk esetére el fogják foglalni, mint-

hogy a katonákban a mostani kormányzattól való elégedetlenségük miatt nem lehet bízni.

Hir szerint a japán hajóhadat szeptember 28-ikán Shan-Haikwantól tíz mértföldnyireláták, amely hely Pekingtől kétszáz mértföldnyire van. Nagy kínai haderőt küldtek oda, hogy a japánok partra szállását megakadályozza. Hivatalos táviratok jelentik, hogy ötezer japán a Possiet-öböl közelében az orosz határhoz érkezett.

A japánok megszállták az összes koreai erődítéseket. A kínaiak borzasztó rablást és verengzést visznek véghez. Egész falvakat pusztítanak el, s már eddig is több ezer embert lemészároltak. A tien-csui kínai helytartó eltűnt. Azt mondják, hogy kémzolgálatokat tett a japánoknak.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 4. —

Enyhe. — Eső. — Szél. — Zivatarok.

HIREK.

Október 4. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Ferencz. — Protestáns naptár: Ferencz. — Görög-keleti naptár (szeptember 22.): Foka. — A nap két 5 óra 48 perczkor, nyugszik 5 óra 17 perczkor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemenet: díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—11 és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola. Földszint.

Október 6. Gyásznappély. Délelőtt 9 órakor rekviem, 10 órakor kivonulás a vértanuk kivégeztetési helyére.

Október 8. Aradmegye évnegyedes közgyűlése.

Október 8. A községi és körjegyzők nyugdíjintézetének közgyűlése délután 1/2 órakor, a megyeházán.

Október 10. Városi közgyűlés délután 4 órakor.

Október 12. Aradmegye közigazgatási bizottságának ülése, délelőtt 9 órakor.

Október 14. Az aradi gazdasági egylet rendes évi közgyűlése délután 1/2 órakor (Kereskedelmi és iparkamara.)

Október 6.

— Meghívás. —

Arad szabad kir. város hazafias polgársága minden évben a tizenhárom vértanu dicsőséges halálához méltó kegyelettel igyekszik október 6-ának évfordulóját megünnepelni.

Aradváros közönsége az idén is lerója szabadságharcunk hős vértanui iránt érzett háláját és kegyeletét. E en célból a kegyeletbizottság 1894. október 6-án gyásznapot rendez, melyre van szerencsénk Aradváros és Aradmegye összes köz- és magán-hivatalok tisztviselőit; valamennyi egyesület és társulat tagjait, az összes iskolák tanárait, tanítóit, mindkét nembeli tanuló ifjúságot és Aradváros összes polgárait a kegyeletbizottság nevében ez uton is hazafias tisztelettel meghívni.

Lukácsy Miklós,
r. b. elnök.

Sallai Béla dr.,
r. b. alelnök.

Kovács Vincze,
r. b. jegyző.

A z ünnepély sorrendje:

1. Október 6-án reggel 9 órakor gyászmise a Minorita-atyák templomában.
2. Az istentisztelet után kivonulás a kivégeztetési helyhez.
3. „Szózat,” énekl az aradi áll. tanítóképző intézet ifjúsága.
4. Emlékbeszéd, elmondja Brankovics György ur, az „Arad és Vidéke” szerkesztője.
5. Az emlékoszlop megkoszorúzása az egyes küldöttségek és testületek által.
6. „Hymnus,” énekl: az áll. tanítóképző intézet ifjúsága.
7. Bevonulás a vértanuk szobrához (Szabadságtér.)
8. Alkalmi dal, énekl az áll. tanítóképző intézet ifjúsága.
9. Emlékbeszéd, elmondják: a küldöttségek szónokai.
10. Lukácsy Miklós ur, a kegyeletbizottság elnöke Aradváros közönsége nevében megkoszoruzza a vértanuk szobrát.
11. „Hymnus,” énekl: az áll. tanítóképző intézet ifjúsága.

— Az „Aradi Közlöny” előfizetőit tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítsák s hátralékos előfizetési díjaikat beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében semmi akadály ne álljon be, kérjük egyszersmind, hogy az „Aradi Közlöny”-t ismerőseik, barátaik körében terjesztelni sziveskedjenek. Előfizetés: egy hóra helyben 1 frt, vidéken 1 frt 20 kr.

— A király nevenapja. Dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk I. Ferencz József, ma ünnepli nevenapját. Ezen alkalomból délelőtt 10 órakor a minoriták araditemplomában fényes hálaadó istentisztelet lesz, a melyet Jánosy Demjén dr. kir. tanácsos, rendfőnök szolgált. A szent misén a megyei és városi hatóságok, a hivatalok, egyletek, testületek és iskolák meg fognak jelenni. A városban szintén fényes katonai pompában ünneplik meg a király nevenapját. A mise d. e. 9 órakor lesz s azt Niedermann katonai lelkész mondja. Mise alatt a katonazenekar fog játszani. Istentisztelet után Spiegel József br. vezérőrnagy, dandárparancsnok, a disztéren szemlét tart a katonaság felett.

— Tartalékos tisztek tekintélye. Abból az alkalomból, hogy most — az egy éves önkéntesek vizsgája után — újra egész sereg tartalékos tiszt lesz kinevezve, érdekesnek és tartalékos tisztokra nézve fontosnak tartjuk a magyar kir. honvédelmi miniszter ujabbröndeletét, a mely tegnap érkezett az aradi hatóságokhoz, némely pontjában ismertetni. A honvédelmi miniszter rendelete először is a tartalékos tisztek tekintélyének mikénti megóvására vonatkozólag ad utasítást a hatóságoknak. Eddig ugyanis, ha valamely bűnvádi feljelentés történt tartalékos tisztek ellen, a nyomozást, mint bárki másnál, csendőrök vezették. Ezután a rendelet értelmében ez nem így fog történni, mert a csendőrökkel való nyomozás árt a tisztek tekintélyének. Igen lényeges és a tartalékos tiszteket mindenestre érdeklő a rendelet egy más pontja, mely a hatszáz forintos jövedelem kimutatásáról szól, melyet minden egyéves önkéntesnek ki kell mutatnia, ha tiszt kinevezését meg akarja kapni. Erre nézve a körrendelet meghagyja a törvényhatóságoknak, hogy azon esetben, ha tudomást szereznek arról, hogy a tartalékos tisztek bejelentett jövedelmi forrása valamiképen megszűnt, ugy azt azonnal jelentésbe a katonai hatóságnak. A körrendelet egy harmadik lényeges pontja ugyancsak a hatóságok figyelmét hívja fel arra, hogy azon bizonyítványokat, melyek a hatszáz forint jövedelem kimutatását hitelesítik, minél szigorubban ellenőrizzék. A honvédelmi miniszter legújabb körrendeletét ajánljuk az új tartalékos tisztek figyelmébe.

— Október hatodika. Az aradi gyásznapi évfordulóját, mint minden évben, az idén is kegyelettel készülnek megünnepelni a fővárosban. Az 1848—49-es öreg honvédek ezen a napon gyásztisztiszteletet rendeznek és testületileg vonulnak ki a kerepesi-uti temetőbe, a vértanuk sírjához, amelyet megkoszorúznak. Az egyetemi ifjúság koszorút tesz a budai honvédszoborra. A gyásznappel részleteit közelebb állapítják meg. A vértanuk honvédtábornokok lelkiudveért a fővárosban evenként szokásos gyásztisztisztelet az idén, október 5-ikén, délelőtt tíz órakor lesz a belvárosi plébániatemplomban.

— Az eltörölt makacssági idő. A november 1-jén életbe lépő új sommás eljárás eltörli a bíróságoknál eddig szokásos kétórás várakozási időt. Eddigélé ugyanis, ha az alperest reggeli nyolcz órára idézte be a járásbíró, csak tíz órakor lehetett ellene „makacssági” ítéletet kérni. Az új eljárás ezt a kétórás várakozást nem ismeri és ezentul az idéző végzésben kitüntetett órá irányadó a pontos megjelenés tekintetében, vagyis a nyolcz órára idézett felek és ügyvédek (sőt még a bírák

is) kénytelenek lesznek pontban nyolcz óra-kor megjelenni, nem úgy mint eddig, amidőn az ügyvédek rendszerint csak tizkor érkeztek meg.

— **Az első szalonka.** Takácsy Sándor dr. tövisgyházai birtokán már megkezdődtek a vadászatok. A szenvedélyes vadász embernek ilyenkor legfőbb büszkesége, ha ő lőheti le az első szalonkát, melyre csak pár nap óta lehet vadászni. A versengő nimródok közül ez a dicsőség idén Takácsy Sándor drt érte, ki a tegnapi vadászat alkalmával az ideai vadászatokon az első erdei szalonkát lőtte. Takácsy Sándorra, e kitűnő vadászra tehát az ideai vadász-idény jó ámenettel kezdődik, csak így folyjon tovább.

— **Népesedési mozgalom.** Arad város népesedési statisztikája — az orvosi hivatal jelentése szerint — a mult héten igen kedvező. Született Arad város területén 26 gyermek és pedig 13 fi, 13 nő; az arány 27.0 pro mille. Ennek ellenében meghalt 18 egyén és pedig 11 fi, 7 nő; az arány 20.2 pro mille. Ragályos betegség nem uralkodik; difteritiszben senkisémet halt meg.

— **Népfelkelők ellenőrzési szemléje.** A népfelkelők ellenőrzési szemléje folyó hó 8-án veszi kezdetét és 12-ikéig tart. — A szemlék mindenkor az aradi honvédegyalogsági lakatnyában fognak megtartatni, s reggel 8 óra-kor kezdődnek. A szemlén valamennyi katonailag kiképzett egyén köteles megjelenni, a katonailag ki nem képzettek közül pedig azok, akik mozgósítás esetére ajánlati lapot kaptak. Folyó hó 8-án az 1852—54-ben született hadkötelesek részére lesz ellenőrzési szemle, 9-én az 1855—57 évi hadkötelesek, 10-én az 1859—60-ban születettek, 11-én az 1862—66. évi hadkötelesek, végre 12-én az 1867—75 évi hadkötelesek számára lesz az ellenőrzési szemle. A kik a szemlén meg nem jelennek, két forinttól száz forintig terjedhető pénzbírsággal, ennek behajthatlansága esetén megfelelő elzárással fognak büntettetni.

— **Gyámhatósági illetékesség megállapítása.** A belügyminiszter föloldván egyik vármegyei közigazgatási bizottság gyámügyi főlebbviteli küldöttségének határozatát, kijelentette, hogy a gyámhatósági illetékesség megállapítása és a rendszerinti gyámhatóság gyakorlásának átruházata ugyanazon törvényhatóság területén levő gyámhatóságok között, ha azok erre nézve nem jutnak egymással megegyezésre, a törvényhatósági közigazgatási bizottságnak, nem pedig gyámügyi főlebbviteli küldöttségének illetékességi köréhez tartozik.

— **Fegyvert a népfelkelőknek!** Az aradi m. kir. honvédegyalogság parancsnokság a nagyvárad népfelkelők számára 3800 fegyvert küldött Nagyváradra.

— **A ménési m. kir. vinczellér iskolánál** az 1894-ik év deczember hó 1-én kezdődő tanévre több ingyenes hely van üresedésben. Felhivatnak mindazok, kik erre pályázni akarnak, hogy folyamodványukat, melyet a földmívelésügyi m. k. miniszteriumhoz kell címzeniök, f. év november hó 1-ig a ménési m. kir. vinczellériskola igazgatóságánál (u. p. Györök, Aradmegye) nyujtsák be. A belépőtől kívánt feltételek: hogy katonakötelezettségén túl legyen, és hogy tudjon írni, olvasni és magyarul beszélni. A tanfolyam egy év. Bővebb felvilágosítással megkeresésre az igazgatóság készséggel szolgál.

— **A huszár csak huszár marad.** Senkisémet tudta, miért harsogott a zene tegnap Arad utcáin esert, mert hát legjobb tudomásunk szerint Szent-István napja is elmúlt, meg a liberális javaslatokat is megszavazták odafele. Nincs hát miért muzsikálni. A járó-kelők akkor néztek meg nagyobb, mikor látták, hogy a muzsikások után nagy csoport legény megy nekiperült arccsal, csapongó jókedvvel. . . A zene szót, sők egy mást ölelve, tánczolva haladtak tovább. Az Aradon állomásozó Hadik-huszárok kiszolgált katonái bucsuztak tegnap a garnizontól. Mert hát tudvalevő dolog, hogy a huszár az huszár, még ha civiltizációt vesz is fel. Felfogadták hát a környékbeli összes gyermekzenekarokat a haza induló huszárok, s csaptak olyan bucsuzót, amilyent még nem látott Aradnak kardért s egyéb katonai

felszerelésért rajongó cselédsége. Több csapatban jártak be a várost, melyet nagyrészt már ma elhagynak, aztán pedig beültek újra a csapszékbe, ahonnan kijöttek. Már kora délelőtt künn állott a huszárlaktanya előtt a hazavonulók vidám csoportja, mely csak emelte a másik kép sötétségét. Anyák, öreg emberek, akik sirtak, ifjak, akik fájdalmas szívvel bár, de nyugodt arccsal biztatgatták öreg szüleiket:

— Ne essék szokon kenteknek édes szülém. Majd csak eltelik eczcző az a rongyos három esztendő!

Hogy különben a huszár nemcsak a világ első katonája, hanem egyszersmind gavallér ember is: legjobban igazolja az, hogy az egyeszerű kiszolgált huszárok a távozás utolsó pillanatában egy remek csokorral kedveskedtek Gaudernek József ezredes ezred-parancsnok bájos nejének.

— **A határörvidék fejlődése.** Temesvári levelezőnk arról értesít bennünket, hogy a román-bánáti határörvidék kulturája örvendően fejlődik. A felosztatott 13. számú román-bánáti határörvidék vagyonközösségének a napokban volt az őszi közgyűlése. Az ülésen, amelyen Jakabffy Imre főispán elnökölt, konstataáltak, hogy a régi nemzetiségi vilongások teljesen szűnőben vannak. Az évi jelentés az alapos javuló gazdálkodás örvendős képét mutatja. Az új szellem abban is kifejezésre jutott, hogy az erdészi karban valamennyi állásra a magyar erdészeti akadémia végzett hallgatóit választották meg, illetőleg előléptették. Erdőmesternek megválasztották Balázs Sándort, erdőmesteri helyettesnek Popesku Aurélt, főerdésznek Seregőzán Vazult. A felügyelő-bizottságha megválasztották Schramm J. orsovai gyárost, Burdia Szilárd karánsebesi tanácsost és Sandru putnoki lelkészt.

— **Brutális mostoha fiu.** Bauer Sándor borosjenői gazdát az isten nem igen áldotta meg mostoha fiával: Pospisil Józseffel. Cizvakodó, indulatos természetű a fiu, ki nem akarja belátni, hogy Bauer Sándor, ha mostohája is, mégis csak apja. Ezért folytonos huzavona van közöttük, a mely a napokban majdnem végzetessé vált Bauer Sándorra. Apa és fiu ugyanis újból összeszólkoztak valami csekélységen, miközben a fiut annyira elragadta az indulat, hogy lekupva az asztalon álló néhez rézgyertyatartót, azzal mostoha apját hatalmasan fejbevégtá. Az ütés után Bauer Sándor egy hang nélkül összeesett. Az orvos, ki súlyos testi sértést konstataált hivatalosan, kevés reményt fűz életben maradásához. A brutális fiut feljelentették.

— **Verekedő lakótársak.** Levelezőnk két analóg verekedési esetről tudósítanak bennünket, melyekben a verekedő, viszálykodó felek, mindig lakótársak. Szucs Tótyer somoskeszi lakos együtt lakott Szász Tótyerrel. Együtt laktak, de nem igen kedvelték egymást. Ennek az antipathiának az lett a szinte természetes következménye, hogy egy napon összeverekedtek és a harcz végén Szász Tótyer súlyosan sebesülve távozott. — A másik eset már érdekesebb, mivel a támadás orvul, és némileg indokolatlanul történt. Borosjenőn Busa Tótyer, Kriszta Mikule és Radba Pével lakótársak voltak. A három legény között azonban viszály támadt. Az esetleg kitörő veszély tudata a három közül két legényt véd- és dacszövetségre egyesített. A szerződési formalitások megkötése után, melyek valának mindenik fél részéről egy-egy liter pálinka bekebelezése, bosszút esküdtek a harmadik társ, Radba Pével ellen. A tervet mihamar tett követte és Radba Pévelt az utozán, orvul meglesvén, kegyetlenül elverték. Radba Pével súlyos testi sértést — a másik kettő pedig valószínűleg három-három hónapi börtönt fog szenvedni.

— **Lövés a vonatra.** Mint temesvári levelezőnk írja, tegnap éjjel a román gyorsvonatra Tuffier közelében rálöttek. A golyó egy másodosztályu kupéba hatolt s az ablaktáblákat mindakét oldalon bezúzta. A szakaszban ülő két utas: egy lelkész és egy hivatalnok, nem sebesültek meg. A nyomozást megindították.

— **A szabó levele a királyhoz.** Barsmegyének Verebély községében él egy Simo-

nyi Antal nevű öreg szabó, a ki reperálásból tengeti életét s hogy munkát kapjon, az egész környéket bejárja. Simonyi Antallal annak idején az történt, hogy tiz évre esküdött föl katonának s mikor a tiz évet becsülettel kiszolgált, még két esztendőig tartották a mundérbán. Persze ez régen történt, de ő nem tudja elfelejteni. Ugy okoskodik, hogy ezért a két esztendőért a király tartozik neki és mert így okoskodik, hát folyamodványban kért tőle négyszáz forint kárpótlást. Együttal még a „magyarok jogát“ is kérte a királytól, mert hát a koronázás óta még mindig nincs abból semmi. A folyamodvány egyébként így hangzik:

„Öfölségének Magyar Hon királyának Méll tisztelettel Buda Pesten.

Öfölsége. Mielőtt öfölsége meglett volna koronázva N. Deák Ferencz ur olyan mézes mázos madzagot húzott a magyar nemzet szája körösztl, ha öfölsége meg lesz koronázva, Ugy öfölsége a Magyarok jogát meg adja. Istenem teremtő régen volt már, hogy öfölsége még lett koronázva még idáig nincs aboll semmi. Alázatos kéréssem oda terjed öfölsége ha azott a 12 pontból állott, minél előbb meg adná — a Magyaroknak. Még egy kéréssem Van a öfölségéhez a 59 beli katuna Szolgák Nehéz szivel Vannak Öfölsége iránt. En is azok közöttartozok. Mert mint 59 szolgák esküdtünk 8 évig a leniánál 2 évi rezolvát Vizen és szárazon éhen és Szomjon, Mikor márt azt hittü 59 beli Szolgák hogy mámost eleget tettünk Azonban még az lett mondva, hogy két évi Honvédséggel kötelezték. Mikor 59 Szolgának a szolgálati idő alatt mindentől kijutott; — a mire esküdt. Alázatos kéréssem odaterjed ha kegyes volna Öfölsége a 59 beli katunának a két évi Honvédségér 400 forintot fizetni kegyeskedjen Alázatos szogája (Bars) Verebély Simonyi Antal s. h.“

A kérvény Budapestről Bécsbe került a kabinetirodába, a hol rávezették a német nyelvű határozatot, a melynek értelmében a szabó nem kap semmit. Mikor az öreg az elutasításról értesült és megtudta, hogy az ő ügyesbajos dolgát Bécsben intézték el a császár emberei, bánatosan jegyezte meg, hogy a levele bizonyosan „tévesztésből“ került Bécsbe s ő azért nem kapta meg a négyszáz forintokat. Mert hát Bécsből nem küldenek a magyarnak semmit. Sem jogot sem pénzt.

— **Egy főkonzul üzelmel.** Mint a „Wiener Tagblatt“-nak írják New-Yorkból, a külügyminiszterium dr. Palitschek Antal lovag főkonzult, ki a chikágói kiállításán az Osztrák-Magyar monarchiát képviselte, állásától lefűggesztette. A lefűggesztésre állítólag többrendbeli sikkasztás adott okot. — Erre vonatkozólag a New-Yorkban megjelenő „Morgen Journal“ szept. 17-iki száma érdekes leleplezéseket közöl, melyeket érdekesnek tartunk reprodukálni. Az 1882. évben egy Ruzsits János nevű bajai ember érkezett Kossuth Lajossal Amerikába, hoi mint földhözragadt szegény ember telepedett meg s mint többszörös milliomos halt meg 1861. október havában. Ruzsits végrendeletében szülőföldjére, Bajára is gondolt. Az utolsó végrendelet értelmében 5.000 dollárt hagyott a bajai szerb községi iskolának, 5.000 dollárt pedig a városi kórháznak. Azonkívül kisebb-nagyobb összegeket hagyott más jótékonycélokra is, így a budapesti Tökblyánom részére 5.000 frtot és ugyannyit a budapesti görög-katholikus templom részére is. E két utóbbi tételt P. B. Richard & Comp., a hagyaték kezelője kifizette és a további intézkedések megtétele végett átadta Palitschek főkonzulnak. A „Morgen-Jórnál“ elbeszéli, hogy Palitschek e 10.000 frtot Brűnben, a hol a kiállítás ügyében tárgyalásokat folytatott, saját céljaira használta fel. Elmúlt két év, a nélkül hogy a pénzről valamit hallani lehetett volna. E közben Schnitzer Márkus, a newyorki magyar egyesület elnöke levelet kapott ez ügyben s ezzel a dolog ismét felszínre került. Schnitzer minden követ megmozdított, hogy birtokába jusson a bajai követelést támogató adatoknak. Ekkor rendkívül heves levélváltás indult meg a külügyi hivatal és Eberhardt newyorki konzul között, utána néztek az összes könyveknek és megvizsgáltak minden levelet, melynek eredménye a tett napfényre jutása volt. Palitschek felszólított, hogy az összeget térítse meg, s 3600 dollárt eddig már ki is fizetett. Palitschek ügyét különben ügyésze, Seward vette kezébe.

— **Nagyar ember regénye Amerikában.** Takáts Ferenc székesfehérvári polgár a függetlenségi harc lezajlása után Törökországba menekült, a hol kapitányi rangot kapott a hadseregben. Később több bujdosó honvéddal Amerikába hajózott s a kitűzött polgárháboruban élénk részt vett az északiak mellett harcolva öt éven át. Ezután már mint amerikai polgár tért vissza Magyarországra, a hol hamarosan elfogták. Az amerikai követ azonban közbevetette magát s így Takácsot szabadon bocsátották ugyan, de az országból kiutasították. Visszament tehát Amerikába, magával vivén fiatal feleségét, a kit hamarosan vezetett az oltár elé. Ez a hirtelen házasság azonban nem volt boldog, dacára annak, hogy fiuk is született. A házastársak elváltak, pörökölve a fiúért, a kit az amerikai bíróság az anyának ítélte. Takács annyira ragaszkodott egyetlen gyermekéhez, hogy azt az anyjától ellopta s Montana államba vitte, a hol gazdálkodott. Az anyja sejtette a dolog állását, de nem emelt panaszt. E helyett a fiút visszaolta s azzal együtt San-Franciskóba költözött, később pedig újra férhez ment. Öt évvel ezelőtt azután meghalt, magára hagyván a fiút, a ki a postánál kapott alkalmazást s mint levélhordó kereste kenyerét. Az öreg Takács e közben folyton kutatott a fia után, de eredménytelenül. Már-már megnyugodott, mikor pár hét előtt a véletlen San-Franciskóba vetette s ott ráakadt évek óta keresett gyermekére. Az amerikai „Szabadság” szerint a szerencsés találkozást megünnepelendő, Takács ur meghívta az ottani magyarságot egy kis magyaros estélyre, a melyet Müller Jakab honfitársunk magyar csárdájában tartottak meg magyaros vig kedélyvel. Az öreg ur magatartása még most is katonára vall, 6 láb magas és egyenes, mint a csövek.

— **Politika kurta szoknyában.** A Figaro a francia délvideki lakosság politikáló hajlamainak illusztrálására elmondja a következő esetet: Az orangei ünnepek alkalmából a legfiatalabb francia miniszter véletlen egy tizenhét éves leánya mellé került, a ki a legharagosabb forradalmár képviselő gyermeke. Kellemesen csevegtek a kisikével, végül rejtelmes arcot öltve kérdezte:

— Nagyon szereti az atyját, kisasszony?

— Oh, igen!

— De nagyon nagyon?

— Persze, nagyon nagyon!

— No, ha annyira szereti, mondja meg neki, hogy ne szavazzon többé ellentünk.

— Ah, ilyesmit?! Soha, soha! szolt a leánya indignálódva és elpirulva elfordult.

A miniszter mosolyogva fordult barátaihoz:

— Meg akartam téríteni és szépen jártam; hiszen forradalmárabb az atyjánál.

— **A kolera.** Bécsből táviratozzák, hogy a legutóbbi 24 óra alatt Bukovina 4 községében 4 betegedés és két halálozás történt kolera következtében, egy ember pedig felgyógyult. Galiczia 61 községében ez idő alatt 88 újabb betegedést, 36 halálozást és 27 gyógyulást jelentettek.

— **Kaland a Sárga tengeren.** Hesse-Warteggnek, a kiváló utazónak nemrég érdekes kalandja volt a Sárga tengeren. A kalandot maga Hesse-Wartegg így meséli el: „Junius vége felé hajónk Fuzan és Kemulpo között a nagy kőd miatt két napig kénytelen volt vesztegelni. A vakmerő japánok pedig teljes gőzerővel rohantak tovább a kőben. Mi két hajóhossznyira sem láttunk. Egyszerre, a kőben hirtelen, a kő felől hallottuk a tenger felől. A hangok közelebb jöttek s mi azonnal sejtettük, hogy egy teljesen láthatatlan japán katonaszállító hajó, a melyen katonai csapatok is vannak, a közelünkben. Ha a japán hajó irányba csak egy kilométerrel jobban keletnek esett volna, bizonyosan belénk ütődik.”

— **Közönetnyilvánítás.** Az aradi izraelita nőgyógyászok javára adományozni sziveskedtek Neumann Dániel úrnót 20 forintot és Neumann Samu és Adolf úrak 15 forintot. Ezen nemeslelkű adományokért legáltalánosabban köszönetét fejezi ki az elnökség.

— **Zálogházi árverés** lesz ma reggel Weiss David zálogházában, melyre az érdeklődők figyelmét felhívjuk.

— **Pályázatok.** Gyakornoki állásra a buszási vámhivatalnál 2 hét alatt; vármegyei állatorvosi állásra Szatmár-Nemetin okt. 25-ig; adótárnoki állásra a buszási adóhivatalnál 2 hét alatt.

— **60000 forint** a főnyeremény a lebergi kiállítás sorsjegyeknél, mely 10% levonás után késpénzben fizetetik ki. Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy a húzás már október 16-án lesz.

TANÜGY.

(—) **Az aradvidéki Tanító-Egylet** aradi fiókbizottsága folyó évi október 11-én, d. u. 5 órakor az egylet hivatalos helyiségében ülést tart.

Az ülés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó s a múlt évi működés vázolója. 2. A közügyességi oktatás tárgyában kiküldött bizottság előterjesztése. 3. Edvi-Ilés László „A népiskola és az iparosnevelés” című művének ismertetése s arra vonatkozó javaslat. 4. A fiókbizottság megalakítása. (Tisztikar megválasztása.) 5. Pártoló tag bejelentése. 6. Indítványok. Az ülésen való megjelenés az 1868. XXXVIII. t. cz. 147. §-a alapján kötelező s így a vidéki tagok a törvényes kedvezményeket igénybe venni jogosultak. Arad, 1894. október 2-án. Csik János, f. biz. elnök.

(—) **A kereskedő tanonciskola** bizottsága tegnap délután ülésezett Boros Vida elnöke alatt. Az első tárgy a vallás és közoktatásügyi miniszter ama leirata volt, melyben a nem katolikus vallású növendékek számára is elrendeli a hittan tanítást. A bizottság megbizta az igazgatót, hogy írjon át az illetékes lelkészi hivatalokhoz, s a lelkészeket a tanításra hívja fel. Andreá Lázárnak tanfelügyelőség iránti kérvényét áttették a tanácsos véleményezés végett. A tanárok részére 216 frt. tiszteletdíjat utalványoztak a szeptemberhavi működésükért. Végül az állásáról leköszönt Széchy Akos óráit osztották fel egymás között s a professzorok a nemzetgazdaságot Kovács Vinczére bízták, akinek érdekében megkeresik a törvényhatóságot.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Október 4. (Csütörtök) Czigánybáró, operette.
Október 5. (Péntek) Rafael, dráma. (Előszór.)
Október 6. (Szombat) Október 6-án, irta és szavalja Gál Gyula; Rafael, dráma. (Másodszór.)
Október 7. (Vasárnap) Délután: Czigánybáró, operette. Este: A pálinka, színmű.

A zsidónő.

— Az idény első operai előadása. —

(k). Halévy, a zseniális francia remek hangszerelelt nagy operáját, melyet bemutatni kellett volna már élvezni, tegnap hallgatuk nagy élvezet mellett.

Soribének dalba öntött nagy tragédiája, melynek katasztrófáját a valláskülömbőség idézi elő, oly előadásban került tegnap színre, melynek művészi nívója illik az aradi színpad intelligenciájához.

Különben is a tegnapi operai előadás sikerét olyan erők mellett, melyek szintársulatunk méltó büszkeségei, előre lehetett látni.

A czimszerepet Sugár Aranka énekelte meglepő szépséggel és erővel. Valóban Sugár Aranka énektudására jellemzőleg lehet megjegyezni azt a könnyedséget, melylyel énekszerepeit végig éneklí. Nagyban emelte Sugár Aranka szépen kidolgozott énekszerepének hatását az a körülmény, hogy szerepének drámaiságát teljes érvényre tudta emelni. Sugár Aranka nem csak megénekelte, de meg is játszotta szerepét.

Az előadás össz sikeréből, Sugár Aranka mellett, az oroszian részt Mezey Mihály, kitűnő hangú tenoristánk vette ki. Elezár nehéz, de hálás, drámai kitérőkben gazdag, a szeretet és bosszu érzetétől lüktető nagy szerepet oly bravórral, oly nagy hangterjedéssel, a forték és piánók oly perfekt használatával, hogy bármely ünnepelelt tenorista megirigyelhetné.

Elezár szerepének a fénypontja a negyedik felvonás fináléja. Néha-néha meglátzott, hogy Mezey tartja hangját kissé, hogy ennél a jelenetnél megintézett véletlenszerűen feleljen a jelenetnek.

Es nem csalódtunk. A szegény, szerető zsidó nagy túsáját, majd megnyugvását a halál gondolatával olyan hatalmasan, oly frapans hatást előidéző erővel adta elő és játszotta meg, hogy nyílt színen is zúgó taps hangzott, utána pedig háromszor hívták ki a zajos tapsok. Mezey kellemes tenorjától még sok operai előadás élvezetét várhatjuk.

A két nagy szerep után Borogni bibor-nok szerepéről kell pár szót mondanunk, me-

lyet Csátár Győző énekelte. Csátár baritonjáról már elégszer volt alkalmunk elismerőleg nyilatkozni, és méltán. — Tegnap este újból bebizonyította, hogy baritonjának tömörsége, ércessége egy szemernyt sem vesztett tavaly óta.

A kisebb szerepeket Hunyadi (Teobald) Revitzky Etel (Isabella) ki tegnap nem volt teljesen diszponálva, bárelég szépen énekelte, Solyom (Arnold) és Szabó játszották, szerepeikkel elősegítve az összikert.

A tegnapi operai előadás, mely az idény első ilyen mű előadása volt, mondhatni teljesen kifogástalan volt.

A sikerét ennek mindenesetre a mi buzgó és fáradságot nem ismerő karmesterünk, Barna Izsó eredményezte, ki a karokat oly preczizen tudta betanítani.

Az előadást, mely erős meghurászokkal fél tíz után ért véget, telj. ház hallgatta végig.

* **Szubvenczió a színháznak.** Leszkay András, az aradi szintársulat törekvő direktora, ki az idej szini idény alatt az operai előadásokra különös súlyt akar fektetni és a firivol és satnya zenéjű operettet lassankint kiszorítani a klasszikus operának, — mint értesülünk — lépéseket tett arra nézve, hogy a kormánytól az operai előadások segélyezésére öt ezer forint szubvencziót kieszközölhessen. A kormány mindenesetre erősen meg fogja latolni a kérés fontosságát és annak értelmében fog határozni.

§ **Uj színgazgató.** A színész-egyesület központi igazgató-tanácsa tegnapi ülésén Hajdu Istvánnak, az aradi szintársulat volt titkárnak színgazgatói engedélyt véleményezett. Hajdu Aradon még szegény ember volt, s Székesfehérvárott gazdagodott meg, hol több ternót, sőt egy sorsjeggyel főnyereményt csinált. Így vette meg a Mosonyi-féle díszleteket és ruháit. Tehát Hajdu a lutrinak köszönheti jövődó szerencsését, esetleg — bukkását.

* **A szegárdi Garay-szobor pályázata.** A millennium alkalmára felállítandó Garay-szobor számára hirdettet pályázat határideje október 1-én lejárt. A szoborra 15 ezer forint gyűlt össze, melyből 12 ezer forint jut a szoborra, 3000 frt pedig a szobor körül készítenő kerítés, alapozás és a szobor közelében elhelyezendő nélkülözhetetlen kut elkészítése stb.-re fog fordítani. 8 művész pályázott 12 szoborminázattal, melyek mindögyike egy-egy eredeti felfogást, szebbnél szebb kompozíciót mutat be. A pályaművek most még a szegárdi megyeház dísztermében vannak felállítva, legközelebb azonban az új kaszinó nagytermében lesznek láthatók belépti díj mellett. A művészek a következők: Jankovics Gyula, Brestyánszky, Ligety M., Lantay L., Szász Gyula, Kis György, Frank Kálmán s végre Száronovszky, ki már egy héttel ezelőtt sürgönyözött Párisból, hogy pályaműve utban van Szegárd felé, de ez még mindeddig meg nem érkezett, míg végre tegnapelőtt egy bécsi szállítótól levél jött, a bizottsághoz, a melyben váms szállítás czimén 100 frtot követel, a mely követelésével azonban elutasított. Legtöbb kijátása van eddig Jankovicsnak, kinek Garayjának a hasonlatossága frapans és a talázkata is legügyesebb. A bizottság e hó 8-án a fölött is fog határozni, hogy a helyi bíráló bizottságon kívül Budapestről is ki legyen az a hírneves szobrász és festő, kiket a bírálatra meg fognak hívni.

TÁVIRATOK.

Az osztrák delegációból.

Budapest, október 3. (Saj. tud. táv.) Az osztrák delegáció mai nyilvános ülésében könnyen és nevezetesebb felszólalás nélkül megszavazták a tengerészeti költségvetést. Hosszabb felszólalásra csak Bosznia és Hercegovina tételei adtak alkalmat. Ennél Slama dr. (ifju cseh) gunyolódott Kallayra, azt emlegetve, hogy a lapok nagy reklámot csinálnak neki Boszniáról, de cikkekük inkább — paprikások, mint alaposak. A külföldiek meg lehetnek elégedve a boszniai viszonyok-

kal, de az nem sokat ér, ha a bennlakók nincsenek megelégedve. Különösen azért zugolódna, mert rendkívül súlyosnak találják az adót.

A felekezeti nékültség.

Budapest, október 3. (Saj. tud. táv.) A szabad-vallásgyakorlat javaslatából a felekezeti nékültség fejezete alighanem el-esik, pedig a kormány állhatatosan kitart mellette. De miután a kormánypártban is többen vannak ellene, ma még nem bizonyos megszavazása. Keglevich gróf kemény felszólalása általános feltűnést keltett és sok helyen helyeslésre talált.

Vadnay Andor főispán.

Szentes, október 3. (Saj. tud. táv.) Vadnay Andor dr. Csongrádvármegye főispánja e hó 7-ikén vonul be vármegyéjébe. E bevonulás nagyon szépnek ígérkezik, mert a vármegye nemcsak teljes bizalommal, de sok reménységgel is tekint Vadnay főispánjára. Csató Zsigmond alispán elnöklete alatt már működik is egy bizottság, mely a főispán fogadtatását minél impozánsabbá igyekszik tenni. A főispánt már a megye határánál üdvözik, lovasbanderiummal kísérik a megyeházára, s tiszteletére lakomát, faklyás zenét és estélyt rendeznek.

A gyergyó-szt.-miklósi választás.

Gyergyó-Szt.-Miklós, október 3. (Saj. tud. táv.) Mattekovics megválasztása majdnem bevett ténynek tekinthető. Alfalu fölízgatott lakosai kihágásokat követtek el. A feldühödt asszonyok a kormánypártiak ablakait bevették. A választás folyik.

A bielschowitzi munkászavargások.

Beuthen, október 3. (Saj. tud. táv.) Ma megkezdtek az esküdtszéki tárgyalást a bielschowitzi munkászavargások résztvevői ellen. 90-en vannak vád alá helyezve.

Öszeesküvés a szultán ellen.

Konstantinápoly, okt. 3. (Saj. tud. táv.) Az orvosnövendékek között messze szétágazó öszeesküvést fedeztek föl, mely az állam, illetőleg a szultán ellen irányult. Negyven tanulót elfogtak.

Kolera Törökországban.

Athén, október 3. (Saj. tud. távirata.) Hivatalos hírek szerint Konstantinápolyban kiütött a kolera. Eddig több halálos esetet konstatáltak.

A beteg császár.

Köln, október 3. (Saj. tud. táv.) A „Kölnische Zeitung” szerint a császár állapotában komoly fordulat állott be. Pétervárt híre jár, hogy trónörökös regenssé nevezik ki, melléadva főtanácsosul Vladimír nagyherceget.

A japánok Zanthunban.

Sanghai, október 3. (Saj. tud. táv.) Kirin tartomány kormányzója jelenti, hogy Zanthunban a japán csapatok kikötöttek. Bővebbi részletek hiányoznak.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog özég jelentése. —

Budapest, október 3.

Gabona üzlet: Buzát ma mérsékeltten kínáltak, a vételkedv gyenge volt, mire

az irányzat lanya lett, elkelt 25,000 mm. változatlan áron. Eladások:

	mmásza	kg	frt
Tiszavidéki	100	82.5	6.45
"	200	82.	6.45
"	400	82.	6.47 1/2
"	600	81.	6.47 1/2
"	500	82.	6.45
"	300	81.5	6.45
"	600	81.5	6.42 1/2
"	800	81.5	6.42 1/2
"	200	80.5	6.40
"	300	78.7	6.25
Fehérmegyei	2100	79.7	6.10
"	2150	79.5	6.37 1/2
Pancsovai	5000	77.5	6.35
Felvidéki	400	79.	6.30
Bihari	1500	81.	6.40
"	900	81.	6.37 1/2
"	800	80.5	6.35
"	800	80.	6.32 1/2
Ross	400		6.25
"	300		5.10
"	200		5.12 1/2
Zab	300		6.05
"	100		6.05
"	200		6.—
"	300		5.65

Határidőzlet: Két napi szünet után ma Amerikából tetemesen lanya árfolyamot jelentettek, dacára ennek nálunk alig 1 krral indult lanyhábban buza s így zárult is. Tengeri közepes forgalom mellett a szombat esti zárlaton indult s csekély variáció mellett, ugy is zárult. Zab és rosz kevés üzlet mellett változatlanok.

Zárul 11 órakor:

Buza szeptember-október 1894	6.22—6.23
Buza március-aprilis 1894	6.69—6.71
Tengeri május-június 1894	5.64—5.66
Tengeri őszre	5.30—5.32
Zab március-aprilis 1894	5.79—5.80
Zab őszre	6.10—6.15
Káposzta-repoze	9.75—9.85

Külföld: New-York: buzára 1 1/8—tengerire 1 1/4—1 1/2 lanyhább, Chicago: buzára 1 1/8 tengerire 1 1/8—1 3/8 lanyhább, Páris osendes, London változatlan, Liverpool tartott.

Értéktőzsde: A három napi magánforgalom meglehetősen rezervált volt, ma már igen élénken indult, de tetemesen meglanyhult később.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	371.10
Magyar hitelrészvény	467.75
Osztrák államvasut	264.25
Rima-Murányi	368.25
Déli vasut	107.75

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi okt. hó 2-án. Hízott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kg-ron felüli súlyban) 40.5—41. krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) 40.5—41. krig. Fialat nehéz (pönt 320 kg-ron felüli súlyban) 42.5—43. krig. Fialat közép (pönt 251—320 kg-ron súlyban) 43.—44. krig. Fialat könnyű (pönt 250 kg-ron terjedő súlyban) 46.—48. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kg-ron felüli súlyban) 40.5—41.5 krig. — Közép (pönt 220—280 kg-ron súlyban) 42.—42.5 krig. — Könnyű (pönt 220 kg-ron terjedő súlyban) 46.—48. krig. — Szerbiai: Nehéz (pönt 260 kg-ron felüli súlyban) 42.—43. krig. Közép (páronként 220—260 kg-ron súlyban) 42.—43. krig. — Könnyű (páronként 220 kg-ron terjedő súlyban) 41.5—42.5 krig. Sertés létszám 1894. szept. hó 29-én volt készlet 184,488 darab. 1894. október hó 1-én felhajtott: 3488 drb. 1894. október 1-én elszállított 5878 drb. 1894. okt. 2-án maradt készletben 182,508 drb. — A hízott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

Szeszüzlet.

— Október 3. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 53.—, kicsinyben 53.50 hordó nélkül per 100 liter % beleértve 55 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsden.

Budapest, 1894. október 3.

Magyar aranyárjádék 4%	121.90
Magyar koronárjádék 4%	96.70
Magyar arany 4 1/2%	126.50
Magyar ezüst 4 1/2%	101.75
Magyar keleti vasut 1876.	125.25
Magyar földtehermentesítési kötvény	95.75
Magyar itálmegevéltési kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereségy-sorsjegy kölcsön	152.25
Tiszassabályozási és szegedi kölcsön	—

Osztrák papírjádék	98.75
Osztrák járadék eszt.	98.75
Osztrák járadék arany	124.50
Korona járadék	97.75
1860-ki államsorsjegyek	147.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1040.—
Magyar hitelbank részvény	468.—
Osztrák hitelintézet részvény	371.70
Osztrák-magyar államvasut	366.45
20 irankos arany (Napoleonador)	9.87

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, október 3. d. u. 6 óra.

F	a	j	Irányat	100 kg. ár	
				frttól	frtig
Buza	bánsági uj			6.20	6.45
Buza	tiszavidéki			6.25	6.50
Buza	pestvidéki			6.20	6.45
Buza	fejérmegyei			6.20	6.45
Buza	bácskai			6.30	6.55
Rosz	uj, I-ső rendű			5.05	5.10
Rosz	uj, II-od rendű			5.—	5.05
Arpa	takarmány			6.70	6.10
Arpa	égetni való			6.35	7.10
Arpa	sőrfőzdei			7.30	8.40
Zab				5.60	6.05
Tengeri	bánsági			—	—
Tengeri	másnemű			6.10	6.20
Káposzta-repoze	bánsági			9.40	9.75
Köles				—	—
Központi	Buza	szept.-okt.		6.21	6.28
	Buza	márcz.-ápr.		6.69	6.71
	Buza	máj.-jun.		—	—
	Rosz	szept.-okt.		5.28	5.30
	Tengeri	jul.-aug.		—	—
	Tengeri	aug.-szept.		—	—
H	Tengeri	októberre		6.12	6.17
	Zab	márcz.-ápr.		6.03	6.05
	Zab	szept.-okt.		5.67	5.69
Káposzta-repoze	aug.-szept. 1894.		—	—	

Aradvárosi

Evadberlet
6. szám.

színház.

Haviberlet
6. szám.

Csütörtökön, 1894. október 4-én

CZIGÁNYBARÓ.

Nagy operette 3 felvonásban. Jókai M. után írta: Schaitzer. Fordították: Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét szerette: Strausz János.

SZEMÉLYEK:

Zsupán Kálmán, gazdag sertéskereskedő	Foriss P.
Arzona leánya	Reviczky E.
Mirabella, Arzona guvernantja	Tolnainé.
Ottokár, Mirabella fia	Csátar Gy.
Gróf Carnero, királyi biztos	Rónaszéki.
Czipra, cigányasszony	Barta A.
Saffi, cigányleány	Réthy L.
Barinkai Sándor, elzüllött nemes	Messey M.
Gábor, diák	Hunyady J.
Minna, Arzona barátnője	Kőrösi J.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Október 3. —

Fehér Kereszt szálloda: Rühmann Detlef kereskedő, Hamburg. Fischer J. regalebérli, Temesvár. Kaufmann N., Győrök. Kedacs Károly, Nagyvárad. Steruthal Samuel, Temesvár. Dénes N., Temesvár.

Három Király szálloda: Zórád János magánzó, Bécs. Nagy Lajos hivatalnok, Gyula. Stojkovits Róza kereskedő neje, Paulis.

Arany Kulcs szálloda: Benesz György földbirtokos, Pankota. Kutasy Elek birtokos, Lippa. Huver Béla szatler, Csermő.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Med. Univ.

322

Dr. BUNDÁRPÁD,

egyet. orvostudor, szülész, nőgyógyász.

Lakik Andrássytér 1. szám, földszint.

RENDEL: Délelőtt 9—11 óráig.
Délután 2—4 óráig.

Nő-betegeknek délután 4 órától 5 óráig.

Szegényeknek ingyen reggel 7—8 óráig.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.